

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre... 16 kor.
 Negyedévre... 4 «
 Helyben háshoz hozva:
 Egész évre... 20 kor.
 Negyedévre... 5 «
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre... 24 kor.
 Negyedévre... 6 «

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és
 ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 3.

A szerkesztőség kódiratok visszaadását
 vagy megőrzését nem vállalja.

Előfizetések és hirdetések a
 kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

Az a hatalmas harmadik.

Valami történik és még sem történik semmi.

Miniszterek jönnek-mennek Bécsből és Bécsbe, már a miniszterelnök titkáranak utazásait is esemény gyanánt írják meg a lapok, a lemondott 67-es kormány feje a legbarátságosabb tárgyalásokat folytatja az előző koalíciós kormány 48-as vezéralakjaival, minden jó magyar igyekszik kirántani az ország megrekedt kerekét a kátyuból — és még sincs eredmény.

Ugy látszik, olyan ellentét merült föl a magyar politika láthatárán, a melyet nehéz, majdnem lehetetlen eltüntetni.

Az ellentét ismét a hadsereg kérdésénél kellemetlenkedik. Annál a kérdésnél, a mely a nemzet életébe vág minden vonatkozásával s a melyre meg kell valahára adni az őszinte, komoly, nyílt, határozott választ.

Két álláspont szegeződik egymás ellenébe.

A Kossuth-párt kimondotta és álláspontjának jogos voltát elismerte nemcsak az ellenzék hazafias része, hanem a munkapárt is, hogy a korona szükség esetén behívhatja ugyan a póttartalékosokat és a tartalék legifjabb évfolyamát tényleges szolgálatra, de ezzel a behívással nem lehet a nemzet ujoncmegajánlási jogát kijátszani. Tehát a behívási jog nem gyakorolható, ha az ujoncokat a képviselőház megtagadta, vagy ha az ujoncjavaslatok elő nem terjesztettek, vagy ha azokat a képviselőház rajta kívül állók (pl. elnapolás) folytán nem tárgyalhatta.

Ez a magyar közjognak teljesen megfelelő álláspont. Ha meg van a nemzetnek az ujonc megajánlási joga, természetes dolog, hogy annak illuzóriussá tétele ellen védekezni kell. Ez teljesen érthető.

A korona álláspontja viszont a következő. A hadsereg azért van, hogy az országot megvédelmezze s a legfelső hadurnak kötelessége arról gondoskodni, hogy a hadsereg e feladatának mindenkor megfelelőhessen. Ha egy évben az ujoncok elmaradnak, a békeleltetés nincs meg, a hadsereg csonka, az országot megvédeni nem képes. Az uralkodónak meg kell tehát adni a módot, hogy ujoncok helyett a már a véderő kötelékébe

tartozó tartalékosokkal és póttartalékosokkal egészítik ki a hiányokat, tartsa fenn a békeleltetés számát és tegye állandóan harcra kész a véderőt.

Ez a védelem, a harckészség és a biztonság követelményeinek megfelelő álláspont. Es ha a most vitássá vált kérdésben csak a nemzet és a király állnának szemben, gyönyörűen meg lehetne egyezkedni. Két becsületes fél mindig megéri egymást, mert szándékaik becsületesek. A nemzet azt mondja: világért sem akarom én a fejedelmi jogokat csorbítani, hiszen azok az ország védelmére szolgálnak. A király megint kijelenti, hogy ő viszont a nemzet jogait respektálja, hiszen a katonákat a nemzet saját érdekében adja. Senki nem bántja a másik fél hatáskörét. A Kossuth-párt formulája megfelel a korona álláspontjának is, mert hiszen ha a korona az ujoncokat idején kéri, senki sem tagadja meg azokat, azt pedig föl sem lehet tételni, hogy az országgyűlésnek okot adnának az ujoncok megtagadására, vagy megakadályoznák az országgyűlést külső erők a munkában. Ha az országgyűlés obstruál, vagy nem tárgyalja a javaslatot, akkor maga a hibás és akkor ott van a királyi jog: akkor igenis behívhatja a tartalékokat és póttartalékokat. Természetesen külpolitikai nehéz viszonyok közt szintén.

Ez az egyenes, becsületes álláspontok találkozása. Egyik fél sem tételezi fel a másikkal, hogy ki akarja játszani, tehát az igazságban becsületesen megegyeznek, mint már a megegyezés a nemzet és király közt meg is történt, mikor...

Mikor jött az a hatalmas harmadik és felborított mindent.

A harmadik most az osztrák kormány. Nem érti, mi a becsületes felek egyezkedése. Rosszhiszeműséget tétel fel másról, mert ő maga is görbe utakon sánta lábbal biceg. Az osztrák befolyásnak már sikerült egyszer a nemzet ujoncmegajánlási jogát a parlament folytonos elnapolása közben éppen a tartalékosok visszatartása és a póttartalékosok behívása útján kijátszani s ezt a görbe utat nyitva akarják tartani a jövőre is. Ki tudja, nem kerül-e ismét összeütközésbe az egyre erősödő magyar nemzeti erő az osztrák erőszakkal? Milyen jó lesz akkor megint erre a görbe utra lekanyarogni!

Ez a hivatalosan betolakodó harmadik

tényező okozza az egész válságot s addig nem is lesz megoldás, míg ezt a főlöles alkalmatlanokodó harmadikat a másik két fél közérdekből ki nem tessékeli abból az ügyből, melyhez semmi köze sincs.

Ha sikerül, győz az egyenesség, a becsületesség, a jog, a magyar álláspont. Ha nem sikerül — hát akkor bizonyosodik, hogy a tolatkodóval szemben gyenge volt mind. A magyar álláspont is, a jog, a becsületesség, az egyenesség is.

*

A kormányválság.

A négy hét óta tartó súlyos válság megint holt pontra jutott. Mint már tegnap előre látható volt *Khuen-Héderváry* grófnak nem sikerült megtalálni a kibontakozás fonálát. Ma ez az eredménytelen tárgyalások után befejezett dologgá vált s *Khuen-Héderváry* gróf Bécsbe utazott, jelenteni a királynak a tárgyalások eredménytelen voltát s kérni a kabinet végleges felmentését.

Egyenlőre meddő kísérlet találgatni: mi lesz? *Láng* Lajos, *Návay* Lajos és *Lukács* László állanak előtérben, de bármelyik kapjon is megbízatást, nehéz elképzelni, milyen alapon vállalkozik a súlyos válságból való kibontakozásra.

A válságról szóló értesülésünk a következők:

Khuen tárgyalásai.

A miniszterelnök ma délelőtt először *Návay* Lajosnak, a képviselőház elnökének a látogatását fogdta, akivel hosszasan tanácskozott. Aztán *Feöthy* László kereskedelmi miniszter kereste föl *Khuent*.

A miniszterelnökkel az eddigi diszpozíció szerint Bécsbe utazik báró *Láng* Lajos is.

A Kossuth-párt határozat.

A Magyar tudósító jelenti: *Kossuth* lakásán ma délelőtt fél tizenegy órakor megjelentek: *Apponyi*, *Désy*, *Sághy*, *Szentiványi* és *Tóth* János a párt alelnökei, továbbá *Mezőssy* és *Bethlen* István gróf. A politikai helyzet alapos megvitatása után arra a megállapodásra jutottak, hogy a resolúció lényegétől nem térnek el. Déli tizenkét órakor megjelent *Kossuth* lakásán *Héderváry* és *Kossuth* tudatta vele a pártnak az állásfoglalását. A párt vezetősége tudatja a képviselővel,

Az új csipke-áruházban

KOSSUTH-UTCZA

Turul cipőüzlet mellett.

férfi- és női nap- és esőernyők, ridikülök, husvéti illatszerek, ugyszintén minden más elgondolható elegáns divat- és szükségleti cikkek bámulatos olcsó áron kerülnek eladásra.

hogy az a kérésük, hogy állandóan a fővárosban tartózkodjanak.

Khuen nyilatkozik.

Gróf Khuen miniszterelnök ma este Bécsbe utazik, hogy kihallgatáson jelenjen meg a király előtt és bejelentse legújabb megbízatásának sikertelenségét. A király erre a Khuen-kormányt végleg felmenti s ezzel a válság megoldása komoly stádiumba jut.

Khuen miniszterelnök a Kossuth párttal folytatott tanácskozás után az egybegyűlt újságíróknak a távozásakor a következőket mondta:

— Félóra hosszáig tanácskoztunk az az urakkal, akik kijelentették, hogy a forrához nem ragaszkodnak ugyan, de a lényeg fentartását feltétlenül kívánják. Dölni Bécsbe utazom és holnap jelentést teszek a királynak, hogy a pártokkal való megegyezés ebben az irányban eredményre nem vezetett.

Bécs, márc. 28.

(Saját tud.) Előkelő politikai körökben Héderváry újabb előterjesztését nem fogja elfogadni az uralkodó. Meggyőződés szerint a Héderváry kormány napjai meg vannak számlálva. A munkapártot a Héderváry kormány bukásával nem fogják elejteni, mert a párt még menthető csak új személyeknek kell homlokterbe lépni.

Kossuth a tárgyalásokról.

Budapest, márc. 28.

(Saját tud.) Kossuth Ferenc ma a tárgyalásokról a következőket mondta:

— Héderváry semmi körülmények között sem kaphat újabb megbízatást, mert az nem volna célhoz vezető mód. Az én reményem szerint Lukács fog jönni új formulával. Nem igaz az, hogy Héderváry lekötötte volna miniszter társainak magát, úgy hogy ne jöhessen új kibontakozási alappal és formulával.

A polgári leányiskola ügye az iskolaszékben.

A renitens tantestület.

Már többször megemlékeztünk azokról a sajnálatos állapotokról, amelyek hosszú idő óta megzavarják a nagyváradi községi polgári leányiskola belső békéjét s amelyeket legközelebb intézett el a kultuszminiszter igen tapintatosan és az igazságnak megfelelőleg, amikor elégtételt nyújtott a tantestület néhány tagjával szemben dr. Személyi Kálmáné igazgatónőnek.

Azt hittük, hogy a miniszter szigorú intelve és figyelmeztetése után helyre áll a béke, azonban úgy látszik a miniszter leirata sem volt elég, hogy a béke helyreálljon, mert egyes tanítónők azóta is tiszteletlenül viselkednek az igazgatónővel szemben a növendékek előtt; nem köszönnek, annak hátat fordítanak, sőt hivatalos dolgokban is a növendékekkel üzengetnek az igazgatónőnek.

Dr. Thury László iskolaszéki elnök értesülvén ezekről az újabb előforduló dolgokról, az iskola tantestületéhez hivatalos átiratot intézett, amelyben komolyan, de tisztes módorban figyelmeztette a tantestület agjait, hogy hagyjanak fel az iskola belbékéjét veszélyeztető s a növendékek erkölcsi ér-

zékére károsan ható magaviseletükkel s személyes érzelméiket helyezték alá az iskola érdekeinek, mert ellen esetben az iskola érdekében kénytelen lenne fővényes jogai alapján erélyesebb eszközökhöz fordulni.

Az iskolaszék tegnapi ülésén, az elnöki jelentés kapcsán felszólalt ezen elnöki átirat miatt dr. Adorján Emil. Bizonyosan nem látta az elnök ezen átiratát, mert azt ukáznak, jogtalan túllépésnek, dörgedelmesnek mondta, amelylyel az elnök túllépte hatáskörét, mert nem volt joga, hogy ilyen dorgatoriumot kiadjon, különösen nőknek. Ezért bizalmatlanságot akart szavaztatni az elnököknek.

Az iskolaszék tagjai valóban megrökönyödtek, hogy mi is lehet abban az átiratban, míg azután az elnök felolvastatta azt, s akkor látták, hogy az igen ildomos, bár szigorú irat, amely csak az iskola érdekét védi. Amit Adorján Emil olyan dörgedelmesnek, ukáznak tartott, az nincs az átiratban. Erre azután az átiratért nem bizalmatlanságot, hanem köszönetet szavaztak, dr. Adorján Emil kivételével, egyhangulag az elnökök s ezzel az iskolaszék is elégtételt adott özv. Személyi Kálmánénak. Így a fegyver visszafelé sült el.

Az iskolaszék ülésének ezen részletéről a következő tudósítást adjuk:

Az elnöki jelentés kapcsán

Dr. Adorján Emil interpellációt intézett az elnökökhez, aki leírt a polgári leányiskola tantestületéhez, hogy ha fel nem hagy az igazgatónővel szemben követett tiszteletlen viselkedéssel, szigorúan jár el velük szemben. Ehhez az elnököknek nem volt joga; ilyen dörgedelmes hangon nem adhat ki ukázt. Miért nem dorgálta meg az igazgatónőt is, ne csak az egyik félnek írjon. De ezzel túl is lépte jogkörét az elnök. Indítványozza, hogy az iskolaszék mondja ki, hogy az elnök eljárását nem helyesli, az átiratban foglaltakat nem osztja.

Gábel Jakab rámutat, hogy a polgári leányiskola dolgát a legmagasabb fórum igazságosan elintézte. Hálás köszönetét fejezi ki az elnök iránt, hogy figyelmeztető szavát felelte. A polgári leányiskolában levő állapotokkal tisztában van. Meggyőződése szerint ami nézeteltérés az igazgatónő és a tanítónők között van, azt nem szabad az iskolába bevinni. Az u. n. »ukázt« isméri, abban csak az van, hogy ezen elv ellen ne tegyenek; az igazgatónővel szemben a gyermekek előtt ne viselkedjenek tiszteletlenül. Többszöri sikertelen felkérés után adta ki az elnök a figyelmeztetést. Hálával tartozik a miniszternek és az elnököknek; az utóbbinak szavazzanak köszönetet.

Dr. Thury László elnök úgy véli, hogy nem csak joga, de kötelessége volt a figyelmeztetés, sőt mindjárt fegyelmi feljelentést is tehetett volna, de ezt el akarta kerülni. Sokáig tűrte az anarchiát, s mikor látta, hogy a jogerős elintézés után is folytatják a tiszteletlenséget, s retorzióval akarnak élni a miniszteri döntésért, s napról-napra rossz példát mutatnak a növendékeknek, küldte el a figyelmeztetést. Az igazgatónő, amíg törvényes hatáskörében mozog, tiszteletet követelhet. A tanítónők nem szólnak az igazgatónőhöz, hanem hivatalos dolgokban is a gyermekekkel üzengetnek. Ez türelmetlen. A múlt dolgaiban nem avatkozott, csak az újabb inzultusok miatt lépett fel. Az elnök köteles a rend és a fegyelemre felügyelni. Igyekezett a figyelmeztetéssel elejét venni a továbbiaknak. Azt a jelenséget látja, hogy a tantestület, amely az igazgatónő ellen szövegetezett, most az elnökök is meg akarja leckéztetni.

Dr. Adorján Emil hibának tartja az ukáz hangját, s hogy mindkét felet nem róta meg az elnök. Ha bizalmat akarnak az elnökök szavazni, akkor ő bizalmatlanságot szavaz.

Dr. Váradi Odön a tanítónőket képviselve a birói tárgyaláson, ahol beigazolást nyert,

hogy az igazgatónő becsületükben megsértette a tanítónőket.

Ez után felolvasták a kérdéses figyelmeztető átiratot, amelynek hangja ildomos.

Sulyok István csodálkozik, hogy Adorján Emil oly sok egyoldalúságot és teudenciát lát az átiratban, holott ő abban illet nem talál. Az a tantestülethez szól, kivétel nélkül. A tartalom, a hang olyan, hogy ő sem megütközni, sem megbotránkozni valót nem talál. Helyesen, okosan és bölcsen szól az a tantestülethez. Elismerésel van az elnök iránt, akivel azonosítja magát, s köszönetet mond neki s azt indítványozza is.

Szokolay Tamás szólalt fel ezután. Nem áll, hogy a bíróság megállapította a becsületsértést, mert akkor el is intézték volna. Ilyet nem lehet az iskolaszék előtt mondani, mert az a bíróság meggyanúsítása. Az igazgatónő nevében visszautasítja Váradi Odön kijelentését.

Dr. Adorján Emil fentartja kijelentését, hogy az ukáz kiadása nem helyes; a hanggal nem azonosítja magát.

Ezután szavazással döntöttek a dologban.

Adorján Emil rosszaló indítványa mellett egyedül csak ő szavazott, míg a többiek köszönetet szavaztak az elnököknek eljárásáért.

Ezzel a kellemetlen és bajánál fogva előrántott kínos ügy véget ért.

A pénzinség.

Beszüntetett munkák. — Munka nélküli munkások.

A tavaszra várt kedvező fordulat a pénzpiacra nem következett be. A kamatláb nem csökkent, sőt attól kell félni, hogy emelkedni fog. A be nem következett javulás miatt rengeteg károk vannak minden téren. Különösen nagy a veszteség az építetőkönél, akik lebontatták házaikat és ujakat akartak létesíteni.

A pénzügyintézetek egyáltalán nem adnak építkezésre kölcsönt és így a tervezett építkezések elmaradnak. Tudomásunk szerint Nagyváradon hozzávetőleg 100 hatalmas bérbáz maradt felépítetlenül. Ezeknek az épületeknek a tervei és költségvetései mind készre vannak, sőt nagy részüket a vállalkozók fel is vállalták s most kénytelenek az építkezés megkezdését elhalasztani. De ennél sokkal rosszabb azoknak a helyzetük, akik lebontatták telkeikről az ócska épületeket, melyeket meg egy ideig használhattak volna és az új építkezéseket megkezdtek. Nem ritka az ilyen eset és most a tavaszi sétálók egymásután láthatják, hogy lerakott alappal égnek meredő állvány gerendákkal szünetelnek a munkálatok.

Ezeknek az oka pedig abban nyeri magyarázatát, hogy az építkezésre a takarékpénztárak megszavazták a költségeket és az első részletet már folyósították is, azonban beállott a pénzválság s már a második részletet nem folyósították. Így a megkezdett építkezések abba maradtak. Ezek az állapotok már magába véve is elég kellemetlenek és kiszámíthatatlan károkat idéznek elő.

Pedig a szakemberek állítása szerint a mostani helyzet nem hogy javulni fog, de még valószínűleg rosszabbodik. Hogy mi fog következni ezután, el nem lehet képzelni. Hir szerint a takarékok be fogják vonni a kölcsönöket, akkor pedig a házak értéke hihetetlen alacsony fokra fog süllyedni, mert a legtöbb tulajdonos kénytelen lesz megválni a háztól. Résben a lakókra kedvező lesz az ársüllyedés, mert akkor esni fog a házbér is.

Nagy kihatással van a pénzinség a munkás viszonyokra is. A Nagyváradról idegen be-

lyekre ment munkások tömegestül jönnek haza. A nagyváradai vállalkozók pedig nem tudnak nekik munkát adni, sőt a saját alkalmazottait is egyre-másra bocsátják el. A házak egyre növekednek. De mi lesz akkor, ha pénz hiányában bekövetkezik a vállalatok általános szünetelése? Mi lesz a munkásokkal? Nagyon fekete szemüvegen látszik így a jövő, pedig nem is olyan lehetetlen, mert könnyen be következhetik, ha nem nyer kedvező fordulatot a pénzügy.

A debreceni missió.

A nagy lelki megindításnak, a keresztény életben való előtörtetésnek szolgálatában áll a népszövetség.

Mikor azt látjuk, hogy például a március 4-iki demokrata felvonuláskor Debrecen fő utcáján 8-10000 embert ragad maga után egy fizetett népkufár s öködbe szorítva kezüket éktelenül ordítózák: le a vagyonos osztályral, le a vallással, le a csuhásokkal, ... elborzad a józan ember ilyennek hallatára, mert társadalmi életünk érzetében egy igen fontos tényező — a nemzet munkaerejének hordozó osztályát látom benne tönkre menni — mely elhagyja lelkivilágának legdrágább kincsét, mely tartalmat, értéket ad az életnek. Elvesztje az állattá lealacsonyító szenvedélyek ellen a leg-erősebb fékezőt: a vallást, a maga egész tartalmában.

Vezető, intelligens köreinkben főképpen a férfi világban nem látunk sokkal vigasztalóbb képet még ez idő szerint. Hajnalodik ugyan már, de hol vannak férfiaiink eszei? A restauratio munkájában fő szerep éppen az övék lenne. Vezető szerepre teremtette Isten is már őket! De hát ha nincs rendíthetetlen hitük, ha nem akarják felfogni a katolikus voltok egész erejét s bennük a katolikus tan összességének tiszta, erős folyama holttegerre talál, akkor ne is várjunk tőlük semmit.

Ezen nagy kérdések körül, főképpen a férfivilág felrázása körül fejtett ki P. Tréfán Leonárd nagy munkát a Népszövetség meghívására Debrecenben.

Erdekes egyéniség. Első látszatra nem igen nagy bizalommal fogadták, de mikor megkezdte eregetni szószoki erejének szárnyait, úgy éreztük, hogy ez a régi uniformisban járó barát, egy a mai embert teljesen megértő, a mai kort irányító eszmék harcának közepén járkal s nem kimél fáradságot, hogy a mai embert elvesztegetett nagy kincseinek felkérésére vezesse. Megragadja az észet, tiszta, egyenes, mindenkítől megfogható eszmemenettel, belemarkol a szívébe, hogy azt a nemes érzésekre teremtett mély teugert felkorbácsolja s mozgásnak indítsa. A legfontosabb kérdéseket válogatta ki tarsolyából s eleven, temperamentumos előadásával sokak szeméből könnyeket csalt ki.

Érezték hallgatói, hogy mennyire igaz Krisztus szava, hogy nemcsak kenyérrel él az ember. Kell beennünk lenni nagy vágyaknak s ki elégitésük után nagy akaratnak. Debrecen közönsége megértette jó részben szavát. Meg-

telt zsufolóság a templom minden alkalommal. Hisszük, — hogy a Népszövetség helyi vezetőségének apostoli munkájában főképpen a bensőséges hitélet kifejlésében nagy segítségére volt P. Tréfán szereplése. Erre enged következtetni a három nap alatt a nagy érdeklődés a gyóntató szék körül, s a közös áldozás fenéséges látványa Gyümölcsoltó Boldog Asszony napján a nagy szent mise alatt, mikor szinte az egész templom megmozdult az oltár felé, hogy uri kongreganista s munkás népszövetségi tag együtt térdeljen Istene előtt a fődre.

Mély köszönettel kell adoznunk a fényes ünnepeért Gróf Ferenc prépost plebánosnak, ki anyagi áldozatával járult a nagycél előmozdításához, ugyszintén dr. Stanczel Ferenc nyug. egyetemi tanárnak is, ki szinte kifogyhatlan a folytonos segélyezésben a Népszövetség ügyét illetőleg, mert ha meg hallja, hogy a Népszövetségnek valamire szüksége van, azonnal itt van egy-egy jelentékeny összeggel, hogy ezt a nagy hivatású ügyet előmozdítsa. Nem vonhatjuk meg őszinte köszönetünket Kresznerics Ferenc helyi igazgatótól sem, kinek lelkében ég kifogyhatlan tüze e nagy ügy szeretetének. Agitál, beszél, ír, gyűlésez, előjár mindenütt, a gyógyásban, áldozásban, emberei élén mindig ő a vezér. Nem akarunk ugyan személy-kultuszt csinálni, de ki kell mondani, hogy bár minden szervezetnek ily agilis vezetője volna.

K. Gy.

UJDONSÁGOK.

A jegyzők közgyűlése.

A biharmegyei jegyzők egyesülete tegnap tartotta meg évi közgyűlését, A gyűlés az előző napon tartott választmányi ülés után következettve igen viharosnak ígérkezett. A közgyűlés azonban ellenkezőleg folyt le, mert a felszólalások nem is voltak olyanok, hogy vitákat provokálhattak volna. A közgyűlés mindenben alkalmazkodott a választmány előterjesztéséhez.

Az ülés délelőtt 10 órakor vette kezdetét a megyeháza nagytermében, Kovács András elnökle mellett. Az ülés megnyitása után nyomban az elnökség jelentését terjesztették elő az egyesület múlt évi működéséről. Bejelentették, hogy a nyugdíj szabályrendelet módosítását a miniszter a nyugdíj alap helyzetére való tekintettel nem hagyta jóvá.

E sikertelen kísérletezés érthető lehangoltságot idézett elő, melyet csak fokozott a jelentés ama része, melyben a jegyzők anyagi helyzetének javítása tárgyában megindított mozgalomról terjesztett elő az elnökség.

A jelentés szerint a miniszterelnök a jegyzők kérelmét, hogy tudniillik fizetési osztályokba sorozzák őket, nem teljesíthette. A miniszternek ez az intézkedése egyáltalán nem keltett kedvező hangulatot. A közgyűlés a választmány indítványára kimondotta, hogy a jegyzők országos egyesületének vezetőségét egy országos kongresszus összehívására kéri fel. Ezen a

kongresszuson szándékoznak nagyszabású demonstrációt csinálni a miniszter eljárásával szemben.

Ezután a központ vezetőségének bizalmat szavaztak. Ezzel véget is ért a közgyűlés viharosnak ígérkezett része, az elnöki jelentés. Attértek a napirendre, melynek minden egyes pontját a választmány javaslata alapján fogadták el. A megejtett tisztújítás alkalmával a megüresedett pénztárnoki állásra Osváth Pált választották meg.

* **Személyi hír.** *Széchényi* Jenő prelátnak kanonok, ki egy hónapot Abbáziában töltött, tegnapi friss egészségben hazaérkezett.

* **Románok a hajdudorogi püspökség ellen.** A Magyar Kurir beavatott helyről arról értesül, hogy Románia részéről heves agitáció folyik a hajdudorogi magyar püspökség felállítására és legközelebb a romániai románok és az ottani nemzeti párt diplomáciai intervenciót tervezett a hajdudorogi magyar püspökség felállításának megakadályozására.

* **A Katholikus Kör mai közművelődési estélye.** Ma délután fél hat órakor lesz a premontrai főgimnázium dísztermében a Katholikus Körnek az idei szezonban utolsó közművelődési estélye, melynek műsora a következő:

1. Világ nézet és társadalmi tudományi előadás, tartja dr. *Bernolák* Nándor.

2. Schubert dalok: 1. Nyugtom te vagy, 2. Erkönyig, *Ócskai Halmos* András, zongorán kíséri *Resch* Mihály.

3. A mi munkánk, előadás tartja *Szemlér* Ferenc.

* **Nagyvárad diákok Rómában.** Tegnap reggel huszonkét nagyváradai gimnázista indult *Kiss* Kolozs Jenő, premontrai tanár vezetése alatt hosszabb olaszországi tanulmány utra. A nagyváradiak Budapesten csatlakoznak az országos ifjusági zárandoklathoz, melyet a Rákóczy-kollegium rendez. Bejárják Itália nagyobb városait és különösen Rómában fognak hosszabb időt tölteni. Az országos ifjusági zárandoklat tagjai, Magyarország minden részéből összesereglett ifjak eddigi szokáshoz híven az idén is megjelennek a Szenatya színe előtt. Az ifjak a husvéti ünnepeket még Rómában töltik és azután indulnak hazafelé.

* **Népszövetségi értekezlet Debrecenben.** A »Katholikus Népszövetség« debreceni szervezete folyó év márc. hó 31-én délután 5 órakor a róm. kath. főgimnázium tornatermében értekezletet tart a következő sorrenddel:

1. »A gör. kath. magyar püspökség nemzeti jelentősége«, beszéd, mondja *Papp* János gör. kath. esperes, szentszéki tanácsos.

2. »Mit hoznak föl a Népszövetség ellen?« szabadelőadás, tartja: *Kresznerics* Gy. Ferenc máv. hivatalnok, helyi igazgató.

* **Kivándorlás.** A hamburgi kivándorlási társulat tegnap tudatta a biharmegyei alispánnál, hogy Hamburgon keresztül március második felében eddig 11 biharmegyei ember vándorolt ki Amerikába.

A legújabb

tavaszi czipő ujdonságok

MOSKOVITS Bémertéri fióküzletében.

Szabott gyári egységárak.

Telefon 687

Telefon 687.

* **Kinevezések.** A Bud. Tud. jelenti, hogy a király dr. Imrik Pétert kuriai bíró címmel és jelleggel felruházott nagyváradai ítélőtáblai bírót a nagyváradai ítélőtáblához tanácselnökké, Gálbóri József gyulai törvényszéki elnököt a nagyváradai ítélőtáblához bírónak nevezte ki.

* **Markovits Samu halála.** Markovits Samu a Nagyvárad városi tisztikar egyik legrégibb tagja tegnap délután 3 órakor meghalt. A váratlan haláleset meglepett mindenkit, mert bár köztudomású volt, hogy a tb. főszámvivő meghült és ágyban fekvő beteg, azért senki sem gondolt, hogy ily rövid időn belül befog következni halála. A hülés következtében tüdőgyulladásba esett Markovits. A tüdőgyulladás tüdővízenyővé fejlődött s ez okozta tulajdonképeni halálát. Az elhunyt tisztviselő egyike volt azoknak, akik nagy agilitással és ügyszerezzel vesznek részt nem csak a hivatalos ügyek intézésében, de a társadalmi életben is. A városnak 25—26 éve volt tisztviselője. Tagja volt a szabadelvű pártnak, melynek választói mozgalmában terékeny szerepet játszott. Az önkéntes tűzoltó testületnek is régi tagja volt s annak felvirágoztatásában szintén szép érdemei vannak. A haláleset híre gyorsan terjedt el városszerte és mindenütt részvétet keltett. A gyászeset alkalmából a városházára kitétték a gyászlobogót. Az elhunyt temetése vasárnap délelőtt fél 10 órakor lesz a Rákóczi-ut 7. sz. gyászházából.

* **Kitiltott oláh tankönyv.** A vallás-és közoktatásügyi miniszter a »Geografia Patriei si Elemente din Geografia Universala pentru scoalele populare (primare) de Jón Dariu. Editura librăriei Ciurcu, Brassó« című tankönyvnek eddig megjelent I—VII. kiadásait és ezeknek esetleg forgalomban levő lenyomatait, erősen tendenciózus szerkesztésükkel, valamint önmagukban is elavult és a fő drázi tanítás színvonalán mélyen alant álló és közjogellenes meghatározásokat tartalmazó voltak miatt, folyó évi 32549—912. szám alatt kelt rendeletével a hazai összes elemi iskolák használatából kitiltotta.

* **Uj doktor.** Kaczvinsky Andor káptalani intézőnek jeles képzettségű fiát Kaczvinsky Józsefet holnap avatják jogtudományi doktorrá a kolozsvári egyetemen. Az új doktor a praktikus gazdasági studiumokban is járatos, mert előzőleg a gazdasági akadémiát is jeles sikerrel elvégezte, tehát ritka minősítéssel bír.

* **Csatornába süppedt kocsi.** Tegnap délelőtt a latin szertartású káptalan 1. számú tejes kocsijával Márk Tivadar kocsis az Ezredévi Emlék-tér uttestén haladt s a 34. számú ház előtt, ahol épen a csatornázási munkálatok folynak, kocsijával megakart fordulni. A már lefektetett csatorna fölő hányt föld tömegére hajtott a kocsi, mely földtömeg, hogy jobban lesüppedjen, erősen megvolt áztatva. E lágy talajra lépett az egyik ló s nyomban lesüllyedt. Miután a lovakat hosszas kinlódás után sem tudták kiszabadítani, tűzoltókért telefonáltak. A tűzoltók csakhamar megjelentek két szerkocsival és megfeszített munka árán kiszabadították a kocsit és a lovakat.

* **Megfulladt evés közben.** A biharmegyei kórház igazgatósága értesítette a rendőrséget, hogy tegnap a 32. számú kórteremben ápolás alatt lévő Pavlikovszki Ferenc beteg, evés közben megfulladt, s néhány pillanat múlva meghalt. Réich Vilmos beteg társa az esetnek szemtanúja volt, aki előadja, hogy Pavlikovszki az ebédjétől félretett húst és kenyert nagy darabokban mohón ette s ettől fulladt meg. A rendőrség az esetről jelentést tett a kir. ügyésznek. A megejtett orvos

rendőri hullaszemle után az ügyész a szerencsétlenül járt beteg eltemetését megengedte.

* **Halálos szerelem.** Egy váradvelencei jó móda iparos családnak fiatal tagja, a szép Major Katalin szerelmi csalódásból megmérgezte magát. Fiatal szívvel, naiv bizalommal szeretett egy férfit, ki azonban a szerelmet nem vette komolyan. Hogyan is kecségethetett volna családi boldogsággal, mikor nem volt társadalmi állása a szegény pénzügyőrnek. Rajongó szívével ezt a fiatal leány nem tudta megérteni s a rettenetes kiábrándulás a halál örületébe kergette. A jobbsorsra érdemes lány a Frölich-féle hentes üzletben, majd a Janky-féle kereskedésben a pénztárnál volt alkalmazva. Hogy mint szerezte be a mérget, az rejtély. A mérgezés után a nagyváradai izr. kórházba szállították, de valóságos maniakus öngyilkos volt, nem akart orvosságot szedni. Minden orvosi fáradozás mellett tegnapelőtt meghalt.

* Csak MAUTHNER-féle magvakat vásárolnak helyesen gondolkodó, számító gazdák és kertészek még akkor is, ha mások olcsóbbak volnának, mert tapasztalatból tudják, hogy ez csakis a magvak rovására és a vevők kárára lehetséges.

* **Modern uri fodrászat, manicűr, pedicűr, villanyos »arcmassage« és olvasóterem.** Nagy Sándor-u. 4. MARTON JOZSEF. Telefon sz. 775.

—
SELYEM TRIKÓ, GUMI TRIKÓ ÉS HALCSONTNÉLKÜLI FÜZŐ
eredeti párisi szabadalmazott gyártmány, csak

Rosenzweig Rózánál

kapható. Szalárdi-utca 9.

x **Nincs itt a vadászat!!** Megkezdődött a tilalmi időszak, de az igazi vadász most már fokozott buzgalommal irtja a ragadozó vadakat s ha kellő sikert akar elérni, úgy fegyverét és patron szükségletét szerezz be szakembertől. Továbbá a legalkalmasabb idő a fegyverek teljes rendbehozására most van, míg a szalonkázás meg nem jön, tehát mindenkinek saját érdeke, hogy fegyvere rendben legyen mire újból szüksége lesz rá. A legelőkelőbb fegyvergyárosok fegyverei állandóan nagy választékban készség mellett található LADÁNYI JÓZSEF puskaművesnél, Nagyvárad, Rákóczi-ut, Moskovics palota. M. kir. lőporárúda. Telephon 269. — Tanoncz felvétetik.

ÓVÁS.

Óvakodjunk a selejtes közli munkáktól. Bóvli árut ne vegyen, mikor

ujat és szépet

nálam az elismert olcsó áron szerezhethet be.

TÁTRAY GUSZTÁV

Rákóczi-ut 4. sz. — Telefon 783.

Figyeljünk a cégre.

x **Árajánlat!** Biharmegye egyik legnagyobb csemege áruházából. Így tehát főlegesen már Triest, Fiume vagy Budapestről hozatni árukat, mert városunkban az ismert **Aszódi**-cégnél a következő cikkek állnak a nagyközönség rendelkezésére: Kávék csakis nemes fajokból egynegyed kiló 1 kor., Szardinia uzsonára 1 doboz 28 fill., Bihari pont 1 doboz 48 fill., Pisztráng eredeti 80 fill., Francia szardiniák, Ossee file göngyhering, mindenféle halconservék. **Aszódi** cég elég garancia arra hogy mindent jót és olcsót ad. Főüzlet: **Kossuth-utca.** Fióküzlet: **Kert-utca.**

SZINHÁZ.

Heti műsor:

Péntek: Cigánybáró (Vank István jubileuma).

Szombat: Rablólovag.

Vasárnap délután: Elvált asszony, este: A kis gróf.

—
Vank István jubileuma. Ma este kedves ünnepi esemény színhelye lesz a Szigligeti színház. Vank Istvánnak, a színház derék régi színészének huszonöt éves jubileumát ünnepli meg a színház és Nagyvárad város közönsége, ezzel is dokumentálva, hogy a kötelességtudást és a derék munka érdemét éppen úgy megbecsüli a kisebb szerepörben is, mint a kiválóságok életében. Ebből az alkalomból a Cigánybárót, Status híres romantikus operettjét adják elő, melyben Zsupán alakja Vank Istvánnak egyik legjobb szerepe. Az ünnepi előadásban valamennyi szerepet a társulat elsőrangú tagjai játsszák. Előadás után a színház és az ünnepelt ismerősei és barátai a Pannonia étteremben gyűlnek össze társasvacsorára.

—
Rablólovag Szombaton este Biró Lajos nagyszerű színművét, a Rablólovagot játsszák a színházban. Ez a rendkívül izgalmas és érdekes színmű Biró Lajos egyik legtrágpánus alkotása s Nagyváradon a darab helyi vonatkozása is fokozza a közönség érdeklődését.

S P O R T.

—
Országos torna versenyek. A vallásügyi miniszter az országos torna versenyek tárgyában újabb intézkedéseket tett. Megállapította, hogy a versenyen milyen intézetek vehetnek részt. Versenyzőkkül felvételnek, a gimnáziumok, reáliskolák alsófokú kereskedelmi iskolák, tanítóképző intézetek, végül a polgári iskolák növendékei. Egy-egy verseny rendezésére 6000 koronát bocsátott a miniszter az illető tank. főigazgatók rendelkezésére.

Igazságszolgáltatás.

—
§ **Agyonött garázda ember.** Bihar-kristyór község réme volt Nemes János, vagy a hogy ő magát szép magyar neve dacára nevezte: Nemes Jón. Kötelkedő garázda legény volt, akitől félt mindenki. Mult év tavaszán beállított Gróza György vadórhöz s veszekedni, dulakodni kezdett vele. Közben a vadór egyszer fegyverével Nemes felé sujtott, mire a kissé hibás szerkezetű puská elszűt s Nemes halálra sebezte; két hét múlva a garázda legény meghalt. Tegnap volt ez ügyben a főtár-

gyalás *Vámossy* Mihály elnökelete alatt; szavazó bírák voltak: *Palánkay* Károly és *Kolb* Géza, ügyész dr. *Thury* Endre. Grózárt dr. *Krúger* Aladár védte. A bíróság a vadórt gondatlanságból okozott emberölésben mondta ki bűnösnek s a tu'nyomó enyhítő körülmények figyelembe vételével két és fél hónapi fogságra ítélte, a büntetést azonban a vizsgálati fogsággal kitöltöttnek vette. Az ítélet jogerős.

TANÜGY.

Iskolaszéki ülés.

Nagyvárad város községi iskolaszéke tegnap délután hosu ülést tartott dr. *Thury* László elnökelete alatt.

A megnyitás után az elnöki jelentéseket terjesztették elő. Ezek között bejelent az elnök a kir. tanfelügyelő átiratát, amely szerint a hegyi iskolák létesítése az állami iskolák gondnokságának hatáskörébe tartozik. Bejelent dr. *Varay* Zsigmond lemondását iskolaszéki tagságáról s 5000 koronás alapítványát.

Nagy vita kerekedett a felett, hogy H. *Fekete* Péter lássa-e el az iskolaszéki teendőket mellék foglalkozásként, az állás beszüntetése mellett, vagy az állást meghagyják s azt mással töltés be. Az elnökség az állás meghagyását és mással betöltését javasolta, mert annyi munkával jár a jegyzőség, hogy egész embert kíván.

Az iskolaszék az előterjesztést visszaadta az elnökségnek, hogy tanulmányozza a kérdést.

Az elnökség előterjesztést tett, hogy a polgári fiúiskolánál 2 segédtanítói állásról és helyiségről, a polgári leányiskolánál pedig egy segédtanítói állásról gondoskodjon a város; a polgári leányiskola egy osztályát helyezték át Ujvárosra s ott bérelt helyiségről gondoskodjanak.

Az elnökség előterjesztését elvileg elfogadták, azzal, hogy a kérdés előkészítéséhez ugy is idő kell s addig a kérdés tisztázva lesz.

A délelőtti oktatásnak megfelelő órarendtervezetet azzal terjesztette az elnökség, hogy a vallásoktatás nehézségekkel osztható csak be; de akként fogadják el az órarendet, hogy a most bemutatott az Ujvárosi elemi iskolákra birjon érvénynyel, a többi városrészre nézve pedig külön-külön változassák azt meg, hogy a hitoktatás beosztható legyen.

Sulyok István nem fogadja el a tervezetet, mert nem lát garanciát, hogy a többi városrészekre is megfelelő megoldást nyer a hitoktatás kérdése. Az egyházamban való oktatást úgy nem lehet keresztülvinni, hogy a vallásoktatás az egyes városrészekre csak úgy odaadva legyen. E mellett az órarend mellett lehetetlen a vallásoktatást beosztani. A hitoktatók írják be az órarendbe a vallástani órákat, akkor meglátjuk, keresztül vihető-e az órarend.

Többek hozzászólása után az órarendet visszaadták az elnökségnek, hogy a hitoktatók közbejöttével töltés ki azt teljesen.

Ezután a Népnevelési Közlöny ügye került szőnyegre. A szélesutcai és őruciai iskolacsoportok kérték, hogy a Népnevelési Közlönyre ne fizessen a város elő s ne küldje az iskolacsoportoknak. A mult ülés utasította az elnökséget, hogy az összes iskolacsoportokat kérdezzék meg, óhajják-e a lap küldését.

Az összes csoportok a lap küldése mellett nyilatkoztak, sőt még az őruciai csoport is visszavonta korábbi kérelmét s így napirendre tértek az ügy felett.

Lipcsy Lószef tanító, akit idegbetegsége miatt szabadságot, bejelentés nélkül elmaradt az iskolából, s az igazgatóval szemben gorombászkodott. Az iskolaszék ellene a fegyelmi vizsgálat elrendelését kéri.

Több tanerő szabadságolása után az ülés véget ért.

Az ipariskolai felügyelő Nagyváradon. *Fekete* József ipariskolai igazgató a kereskedelmi miniszter megbízásából a városi ipariskola megvizsgálására hozzánk érkezett. Tegnap délelőt *Lukács* Ödön v. tanácsos kíséretében megjelent az ipariskolában, ahol a tanulók előmenetelét a félév folyamán kiállított rajzok és kézi munkákból behatóan szemügyre vette. Az elért eredménnyel igen meg volt elégedve és ezért *Szűcs* Lásó igazgatónak elismerését fejezte ki. Innen a miniszteri kiküldött *Szűcs* Izsóval együtt az Inas Othonba ment, ahol *Dernyei* Inre, az intézet vezetője kalauzolta. *Fekete* József itt is türelmesen megvizsgált mindent s a vezetés felől megelégedéssel nyilatkozott. Az Inas Othon tervezett kibővítéséhez az államsegélyt kilátásba helyezte.

TÁVIRATOK.

Dési a helyzetről.

Budapest, márc. 28.

(Saját tud.) Dési a helyzetről a következőket mondta:

— A helyzet kulcsa most is a munkapárt kezében van. A pártnak csak ki kell tartani és nyert ügye van.

Kolozsvármegye Bécs ellen.

Kolozsvár, márc. 28.

(Saját tudósítónktól.) Kolozsvármegye törvényhatósága ma ülést tartott, melyen az aradi átirat felett úgy határozott, hogy a kormánynak nem szavaz bizalmat, de tiltakozik a bécsi beavatkozás ellen.

A Papa meghült.

Róma, március 28.

A pápa egészségi állapota az utóbbi napokban csakugyan rosszra fordult, olyannyira, hogy *Amici* tanár, aki a pápa házi orvosát helyettesíti, a legteljesebb nyugalmat ajánlotta a Szentatyának. Ennek következtében lemondottak minden nyilvános audienciát. A pápának légzőszervei vannak megtámadva, de remélik, hogy magas kora ellenére sem fenyegeti komolyabb veszedelem.

A bankkamatláb változatlan marad

Bécs, március 28.

Az Osztrák-Magyar Bank főtanácsa ma délben ülést tartott Bécsben amelyen a bankkamatláb megváltoztatásának kérdése nem került szóba. A tanács *Pranger* jelentését tudomásul vette.

Szerencsétlenség a Rigler gyárban.

Budapest, márc. 28.

A Rigler-féle gyárban, Rózsa-utca 51. szám alatt, a második emeleten ma délután 3 óraker szerencsétlenség történt. A papírral megrakott szobában egy nyomtatványokkal telt állvány összedőlt és az dolgozó személyzetből hármat maga alá temetett. A személyzetet a mentők szabadították ki. A szerencsétlenség következtében 3-an életveszélyesen és 6-an könnyebben sérültek meg.

NYILTTÉR.

Minden külön értesítés helyett.

Özv. **MARKOVITS SAMUEL**NÉ született *Schwartz* Ionka mint neje, *Sárika* leánya, valamint az összes rokonság nevében fájdalomtól megtört szívvel jelemtik felejthetetlen férjének, a legjobb atyának és rokonnak

Markovits Sámuel

urnak,

Nagyvárad város tb. főszámvévőjének életének 53-ik, legboldogabb házasságának 17-ik évében rövid szenvedés után történt gyászos elhunytát.

A megboldogult hült tetemei f. hó 31-én vasárnap délelőt 9 és fél óraker fognak a Rákóczi-ut 7. szám alatti lakásáról a *Rulikovszky*-uti izr. sírkertbe örök nyugalomra helyeztetni.

Nagyváradon, 1912. március hó 28.

Aldás és béke lengjen porai felet!

özv. *Weisz* Márkusné született *Markovits* Fanny, *Bau* Ignácné szül. *Markovits* Papi, *Markovits* Gyula testvére, ugy ezek gyermekei. *Deutsch* Herman, *Bau* Ignác, özv. *Kurá* der *Adolfné* született *Schwartz* Róza, dr. *Ehrlich* Ignác és neje szül. *Schwartz* Vilma, *Krausz* Lajos és neje szül. *Schwartz* Piroška sógorai és sógoróni, valamint ezek gyermekei. *Schwartz* Jakab és neje szül. *Lázár* Stefánia apósa és anyósa.

REGÉNYCSARNOK.

HELÉN.

Irta: **Schmidt Amália.** — Fordította: **N. M.**

(Folytatás) 80

Az erdő szélén megtalálták a kutyák a róka nyomát s egy pillanat múlva megindult a vadászat.

Bruchland eredetileg azt tette föl magában, hogy a többi öregebb urakhoz hasonlóan a tulajdonképpen futtatásban nem fog részt venni, hanem csak kényelmes távolban öveti a vadászatot, azonban az álmatlan éjszakától és tusakodó gondolataitól felizgatva, megfelekezett szándékáról s a fiatalabb lovasokhoz csatlakozott.

Rohantak a vadászok az üldöző falka után, mely a nyomot követve, tovább és tovább távozott az erdőből s az uttalan sikra tért. A dombos talajon, vad cserjéken, mocsárokon és rengő ingoványokon vad sebességgel röpült keresztül a hullámzó csapat.

Lovak és lovakok feszült izmokkal, kinyújtott inakkal, reszkető idegekkel, akaratlanul egy kényszerítő hatalomnak, mint az egész vadul rohanó tömeg egyetlen lelkesítő erejének látszottak engedelmessédni.

E korhó, lihegő csomóban minden egyes ember és minden egyes állat szemének és tagjainak, lelkének és testének csak egy célja volt és ezt ösztönszerű dühbel igyekezett minden egyes először, legelőször elérni.

A vad megváltoztatta irányát a falka vezetője egy pillanatig kétségben volt és néhány másodpercre megállt az egész csapat.

Bruchland körülnézett és az izzadtságot törölve kékesvörös arcáról, a hozzá legközelebb állótól kérdezte a helység nevét, melynek tornya a síkság szélén látható volt.

— *Az Derscheid,* — válaszolt a kérdező, ki véletlenül éppen *Oritz* volt — ez ama kis város, hol *Halden* kisasszony lakik.

A falkának hangos örömrádása jelenté, hogy a vezető ismét megtalálta a helyes nyomot s azon pillanatban minden ismét rohanni kezdett.

Bruchland bárót kivéve, kit Helén neve ismét visszajuttat a mult éj kínos öprengéseibe, senkinek sem volt most más gondolata, mint a vadászat, más kívánsága, mint előre menni, előre a többiek dacára...

Bruchland lova azonnal megindult a töb-
tivel, és lovasa, gondatlanul, vagyis inkább
szertecsapongó gondolatokkal elfoglalva meg-
sarantuzta.

A tüzes állat minden izmait megfeszítette,
hogy versenytársaival egyirányban maradjon,
sőt, ha lehet azokat megelőzze és a báró félig
gépiesen, félig benső nyugtalanságától izgatva
egy félóra hosszág az lovasok legelső sorában
volt.

A rá nézve oly balsejtelmü terony egy
gyalogtényővel benőtt halom gerince mögött
tünt el, melyen a falka a tulajdali sikra vo-
nult át.

Most a halomra kellett fölmenni. Amint
tetejét elérték, két ur megállott és jobbra tért,
hogy egy kis kerüléssel ériék el azon pontot,
hová a vadászat, minden valószínűséggel hu-
zódni fog.

Bruchlandnak odakiáltottak, hogy ő is így
tegyen.

— Jöjön, báró! jöjön, — kérték mindket-
ten; — m már öregek vagyunk ahhoz, hogy
oly nyaktörő ugrásokra vállalkozunk, melyeket
odalenn tenni kell.

A talaj most nagyon nehéz lett a lovag-
lásra.

Az egész felület, mely már a természettől
egyenletlen és r-pedés vala, minden irányban
ugynevezett átvágásokkal volt keresztülmetszve.

A töltések nagyjából ujjonnan fel-
hányva, fölül nyírfacsemetékkel beültetve, és
eléggyé meredékek voltak: s ezenfölül külső
oldalukon majd mindenütt mély árok húzódott.

(Folyt. köv)

SZERKESZTŐI PÓSTA.

A **husvétimellékletre** szánt dolgozatokat
szíveskedjenek t. munkatársaink e hó végéig bekü-
ldeni.

KÖZGAZDASÁG.

Gabona üzlet.

Borgida Béla és Társa jelentése
Budapesten

A gabonatörszén tegnap változatlan volt
az irányzat.

Határidők zárlata:

Áprilisi buza	— — — —	11:35
Októberi buza	— — — —	10:63
Áprilisi rozs	— — — —	9:80
Októberi rozs	— — — —	8:62
Áprilisi zab	— — — —	9:55
Októberi zab	— — — —	8:31
Májusi tengeri	— — — —	8:69
Juliusi tengeri	— — — —	8:66

Budapesti értéktőzsde.

Magyar Általános Hitelbank nagyváradi fiók
jának távirati jelentése.

Magyar hitelrészvény	— —	856.25
Osztrák hitelrészvény	— —	650.70
Jelzálogbank	— —	487.—
Leszámitoló és pénzváltó	— —	546.50
Közuti vasut	— —	783.50
Osztrák államvasut részvény	— —	730.—
Salgótarjáni kőszén	— —	721.—
Városi vasut	— —	426.—

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

Nem mesés, de jó árukat ajánlja

MEZEY JÁNOS és Társa

NAGYVÁRAD, SZT. LÁSZLÓ-TÉR
ÉS TELEKI-UTCA SAROK.

Bőjti czikkei:

Ét-olaj, mindennemű pácolt halak, csemege-sajtok, szé-
kely tömlőtúró, tea-vaj, friss és aszalt gyümölcs, déli
gyümölcsök, száraz és sós vízben conservált főzelékek.

Asztali és csemege borok. Pezsgők, francia

likörök. Cognac.

Husvétel: prágai és kassai sódar.

Nagy raktár: gazdasági, konyhakerti és virág-
magvakból, ólomzárólt zsákokban.

Friss töltésű bel- és külföldi ásvány
gyógyvizek, forrás termékek. Kávék a
legzamatosabb fajok, gyors pörkölőn

azonnal megpörkölye a legkisebb mennyiség is. A
nagyérdemű közönség szíves támogatását kérjük
tisztelettel

Mezey János és Társa

TELEFON 249.

TELEFON 249.

Eladó szőlő.

Szép fekvésű, mintaszőlő, külön-
berendezett szőlő, külön-
csemege és borfajokkal
termő gyümölcsfákkal, két-
szobás épülettel, közel a
városhoz **ELADÓ.**
Kedvező fizetési feltételek.

Értekezni lehet

Körös-utca 43. sz.

LEGUJABB

tavaszi és nyári
női kalapformák legolcsóbban

Nagy Mihálynál

Szent János-u. 1. szerezhető be.

Női kalapok átalakítása és
diszítése, valamint minden-
nemű férfikalapok vasalása
elvégeztetik.

Polgári Takarékpénztár Részvénytársaság.

Hirdetmény.

A Polgári Takarékpénztár Részvénytársaság
1912 január 24-én tartott közgyűlése elhatá-
rozta, hogy a társaság részvénytőkéjét 7500 drb
új 200 koronás n. é. részvényt kibocsájtása által
két millió ötszáz ezer koronára

négy millió koronára
emeli fel.

Ezen új 7500 drb részvény átvételére a
régie részvényesek elővételi joggal bírnak a kö-
vetkező feltételek mellett:

1. Az új kibocsájtású részvények 250 kor-
vételében bocsájtandó ki, melyből 200 korona
az alaptőkéhez, 50 korona a rendes tartalék-
alaphoz csatolattik.

2. Minden 5 régi részvény birtokosának 3
új részvény átvételére van joga. Tartozik azon-
ban a 250 korona vételáron felül darabonként
3 koronát bélyeg- és kiállítás-díj címén megfizetni.

3. Az elővételi jog gyakorlásának záró ha-
tárideje 1912. február 20. Az ezen határidőben
elővételi jogot gyakorolt régi részvénybirtokosok
tartoznak:

1912 február 20 ig darabonként	53 koronát
1912 március 15-ig	100
1912 április 10 ig	100

valamint 1912. január 1-től a fizetés napjáig
járó 6 százalékos kamatot az intézet pénztáránál
készpénzben befizetni.

Az új részvények 1912 január 1-től kezdve
az üzlet hasznában részesülnek.

Felkérjük ennél fogva mindazon t. részvé-
nyeseket, kik a kibocsájtandó új részvényekre
az elővételi jogot gyakorolni óhajtják, hogy
részvényeiket a fent kitűzött záró határidőig,
vagyis 1912 február 20 ig az intézet pénztárá-
nál lebélyegzés végett bemutassák és a fize-
tendő összeg első részletét teljesítsék, mivel
ezen határidő letelte után az elővételi jog nem
gyakorolható.

Nagyvárad, 1912. január 24.

Polgári Takarékpénztár Részvénytársaság
Igazgatósa.

Értesitem

a n. érd. közönsé-
get, hogy a mai nap-
tól kezdve minden-
nap friss lóhúsból
készült virstli, szalvaládé, páriser, szalámi
és mindennemű füstölt húskok lesznek kap-
hatók a Szent László téri **hussátor** mel-
lett. Tisztelettel

STOLCZ HENRIK.

A Biharmegyei Gazdák Áru és Hitelintézete Rt.

Nagyvárad, Nagypiac-tér, Andrányi-ház.

Befizetett alaptőke: **1,000.000 korona**

Elfogad takarékbetéteket, ha azok ál-
landók 5%-os kamatoztatásra, továbbá
folyószámlai betéteket is elfogad.

A betétkamatadót az intézet fizeti.

Folyószámla hitelt nyújt legkedvezőbb
feltételek mellett.

Leszámitol váltókat a legelőnyösebb ka-
mat mellett gazdálkodók, kereskedők és
iparosok részére és foglalozik minden-
nemű bankszerű beszedésekkel (incassó)
olcsó díj mellett.

Előleget nyújt értékpapírokra, termé-
nyekre és árukra; kölcsönöket ad előnyös
törlesztés mellett.

Jelzálog és törlesztéses kölcsönöket folyó-
sit házakra és földbirtokokra.

Ungváry és Tokai

Bankbizományi birtok-
vásárlási, eladási és
erdő becslési irodája

RÁKÓCZI-UT 10. SZAM.

Bükkfa parkett

fedélcserép, mész, cement, gipsz, fedéllemez,
elszigetelőlemez, nád,

Budweissi kályhák

Rondor Dezső

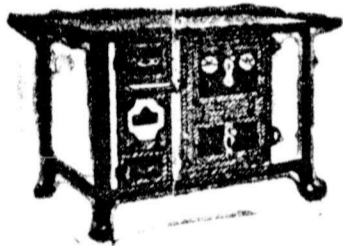
Nagyvárad, Nagypiac-tér 1. Telefon 969.

Uradalmak, gazdaságok, községek ha jó kútat akarnak, forduljanak:

Márkutz József

villanyerőre berendezett épület és diszmulakatos ipartelepéhez

NAGYVÁRAD, Percses-utca 9. szám.

Szép, tartós és jól főző

takaréktűzhelyek

és lakatos tömegáruk állandó raktáron.

Drótkerítéseket a legjutányosabb áron készít.

Árjegyzék ingyen és bérmentve.

Nagyvárad város

VILLAMOS MŰVE

Iroda és raktár: NAGYVÁRAD, Vár-tér 1.

Ertesítjük a t. közönséget, hogy a

Wolfram lámpák

ára olcsóbb lett, **Wolfram** és egyéb izzó-
lámpák nagy raktára **legolcsóbb áron** a
közönség rendelkezésére áll. Telefon rende-
lésre ráfizetés nélkül házhoz szállítjuk.

Egész éjjel ügyelotes szolgálat.

Költségvetések ingyen

Telefon szám 514.

Elvállaljuk villamos világi-
tási és erőátviteli berendezé-
sek felszerelését.

Csillárok

lólámpák

állandóan nagy választékban kap-
hatók.

Villamos motorok

1/2 lóerőtől minden nagyságban.

Főszerező telefonja 55. sz.

Belépési felhívás.

A POLGÁRI TAKARÉK és SEGÉLY-SZÖVETKEZET

Kossuth Lajos-utca 4. szám

1912 január 1-én megnyitotta

17-ik évtársulatát.

Az igazgatóság ez uton felhívja Nagyvárad város és Biharvármegye t. közönségét az új évtársulatba való belépésre. A belépés tetszésszerű szíma törzsbeletét jegyzésével történik, melyek mindegyike után hetenkint 1 korona fizetendő a szövetezet pénztárába. Vidéki tagok a befizetéseket postai csekk útján is eszközölhetik. Az új évtársulat 3 évig tart, melynek eltelté után a tagok az általuk ekként megtakarított tőkét az elért haszon-eredményben való arányos részesedés mellett megkapják.

A szövetezet célja, hogy tagjainak a heti befizetésekből tőkét gyűjtsön és hogy tagjai hitelének, keresetének és gazdálkodásának előmozdítása céljából nekik olcsó és kényelmes kölcsönöket nyújtson.

Kölcsönök adatnak:

a) a heti befizetések kilenczted része erejéig minden további biztosíték nélkül;

b) ingatlanokra;

c) elegendő biztosítékot nyújtó kézi zálogra;

d) megfelelő kezesség mellett vá tóra, kötelezvényre. A szövetezetbe való belépés alkalmával törzsbeletenkint 50 fillér beiratási díj fizetendő és egy heti részlet befizetése után már mindenki megkapja törzsbeletét könyvecskéjét.

Az új évtársulatba belépők részére kölcsönök már most folyósíttatnak. *A kölcsönökről kiállított kötelezvények bélyeg- és illetékmentesek.*

A belépni szándékozók felkértenek, hogy a felvétel iránt üzlethelyiségünkben (Kossuth Lajos-utca 4. sz.) mielőbb jelentkezni sziveskedjenek.

Nagyvárad, 1911. december hó.

**»A Polgári takarékn és segélyszö-
vetezet« igazgatósága.**

PÁRTOLJUK A HAZAI IPART!

Háznál is eszkozlendő butortisztítás!

Székek fonását, pulitirozását, ugy-
szintén bármilyen butorok tisztán-
tartását **jutányos árban vállalja**

Csepüs Katicza
székfonó mester, Rákóczy-utca 22. szám.

Meghívásra azonnal jövök. — Aki
ezen lapra hivatkozik, engedmény-
ben részesül.

TELEFON 684. SZÁM.

PÁRTOLJUK A HAZAI IPART!

FÉLIX-FÜRDŐ

téli és nyári gyógyhely. Európa leggazdagabb kénes hévviz forrása. **Vizhőfoka 49° C. 17 millió liter víz mennyiség.** Csusz, köszvény, ischiás, izzadmányok és női betegségek ellen. 1909-ben **9200** beteg hagyta el gyógyultan, javultan a páratlanul hatásos fürdő gyógyforrásait. **Penzió rendszer október 1-től május hó 1-ig.** Elsőrendű ellátás, reggeli, ebéd, vacsora, fűtés, szoba világítás, egyszeri fürdés a Ferencz-fürdőbe pkró-
csozással hetenként **56 koronába** kerül.

A Viktor szálló folyosója össze van kötve a fürdőkkel. A folyosókon lévő kályhák állandóan fűtve vannak. Bármilyen időben meghülés veszélye nélkül lehet a kurát eredménnyel használni.

Posta, távirat, interurbán telefon, állandó gyógyszerár a fürdő telepen. Prospektust küld az **igazgatóság.**

Legelő bérlet.

Dusafalva község határában **300 kat. hold legelő bérbeadó.** Értekezhetni a Polgári Takarékpénztárnál, Nagyváradon.

FŐ A SZORGALOM ÉS A PONTOSÁG!

Puskás Károly

urí divat férfi szabó, Szent János-utca 45. sz.

Elvállalok mindennemű férfi ruhák készítését a legújabb divat szerint izléses kivitelben, valamint elvállalok átalakítást, javítást, tisztítást. Hitelképes egyéneknek kedvezményes részletfizetésre is készítek a legszolidabb árban.

Mintáim vannak dús választékban elsőrendű gyárakból.

Értesítés.

Van szerencsém az igen tisztelt megrendelőim és a nagybecsű közönség szives tudomására hozni, hogy a KOVÁCS és LUX cégből kiléptem s üzletemet ideiglenesen

Füzes-utca 14 szám

alá helyeztem át. Készítek modern butorokat, portálékat, kávéház és üzletberendezéseket, épület-munkákat. Május 1-től villanyerőre berendezve, külön butor osztály. A n. é. közönség szives pártfogását továbbra is kérve, vagyok teljes tisztelettel

Kovács Zsigmond, műasztalos.

Lakás: Körös-utca 9.

Telefon szám 10 87.

Műhely: Füzes-u. 14.

Biharmegyei Takarékpénztár.

Hirdetmény.

A BIHARMEGYEI TAKARÉKPÉNZTÁR-nak 1912. évi január hó 28-án tartott rendes közgyűlése elhatározta, hogy az intézet részvénytőkéjét 3.600.000 koronáról 2000 drb 600 korona névértékű új részvény kibocsátása által

4.800,000 koronára

felemeli, mely új kibocsátású részvények az 1912. évi osztalékban már szintén részesednek. Ezen újonnan kibocsátandó részvényeket ezennel felajánljuk régi részvénybirtokosainknak és pedig a következő feltételek mellett:

I. Három régi részvényre egy új részvény vehető át.

II. A kibocsátási árfolyam 800 koronában állapítatik meg, amelyből 600 korona a részvénytőkére, 200 korona felpénzből a kibocsátási költségek levonása után fennmaradó összeg a tartalékalapok javára fog ratni.

III. Az új kibocsátású részvények a közgyűlés határozata szerint az 1912. évi osztalékban részesedvén a megállapított kibocsátási ár után 1912. évi január hó 1-től 6% kamat a befizetés napjáig szintén megterítendő az új részvények után.

IV. Az elővételi jog 1912. január 29-től február hó 29-ig bezárólag gyakorolható és pedig Nagyváradon az intézet pénztáránál, 1912. február 29-én tul az átvételi jog megszűnik.

Aki átvételi jogával élni kíván, tartozik a régi részvényeket, szelvényivek nélkül az intézet pénztáránál lebélyegzés végett bemutatni és egyidejűleg az első részletfizetést készpénzben teljesíteni, ami, valamint a későbbi befizetések ideiglenesen nyugtáztatnak. A régi részvények lebélyegzés után azonnal visszaadtnak.

V. A befizetések következőképen teljesítendő: 300 korona fizetendő a részvény lebélyegzése alkalmával.
250 > > 1912. március 31-ig
250 > > 1912. április 30-ig
és minden részletfizetésnél az 1912. január 1-től esedékes 6% kamat.

Szabadságában áll azonban a részvényeseknek több részletet, vagy valamennyit egyszerre a kitűzött határidő előtt is befizetni.

Részletfizetések késedelmessége, vagy elmulasztása az alapszabályok 3. §-ának alkalmazását vonja maga után.

A Biharmegyei Takarékpénztár Igazgatósága

3. §. Azon részvényes, aki valamely befizetést a kitűzött határidőn tul teljesítene, a késedelem idejére 6 százalékos késedelmi kamatot köteles fizetni. Ha azonban a befizetések a kitűzött határidő lejáta után 60 nap alatt sem történének meg, az igazgatóság a kiadott elismervényeket semmieseknek nyilvánítja, a késedelmes részvényesek pedig az eddig teljesített befizetéseiket elvesztik. Az ekként megsemmisített ideiglenes elismervények helyett az igazgatóság új részvények kibocsátását rendelheti el és ez esetben az ezzel érvénytelenített be- z. etések — hozzászámítva a névértéken felül elért többlet- telt — a társaság tartalékalapját illetik.

Sarkadi és Szánthó TORONYÓRA GYÁRA

Nagyvárad, Damjanits-utca 30.

Ajánlja 1 héten egyszer felhuzandó és 1 napban egyszer felhuzandó toronyóráit „szegecs” és „szabadlengésű” járattal, réz kerekekkel. — Olcsó árak.

TÖBB ÉVI JÓTALLÁS.

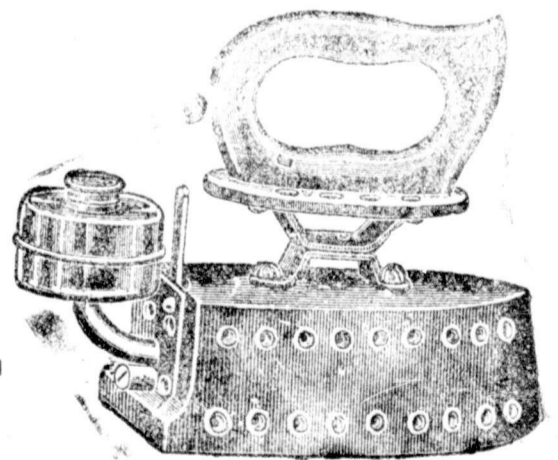
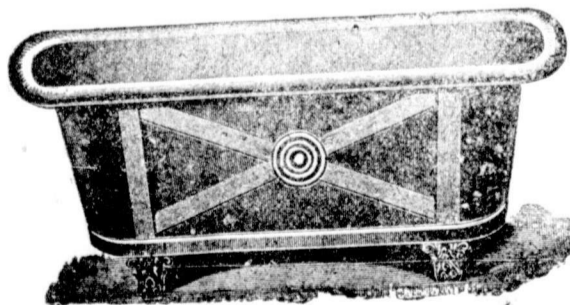
VILLANYERŐ BERENDEZÉS.

SAJÁT HÁZ. ÁRJEGYZÉK KIVÁNATRA.

Gyermekkoscsik, kerti butorok, utazó kosarak, bőrarak, női ridikülök, sétabotok és játékaruk, ugyszinte mindennemű bazár-cikkek legolcsóbban beszerezhetők:

Kolin Náthán-nál

Rákóczi-ut 10. szám.

Fürdőkádakból

legnagyobb választék minden nagyságban.

Ruha mosó és mangorló gépek, modern konyha berendezések kizárólag!

TARSOLY és RISZTÓ

különlegességek vaskereskedésében

Nagyvárad, Rákóczi-ut.

Telefon 390.

